Maskinorienterad programmering

Sammanfattning

Ur innehållet:

- Vi rekapitulerar kursens syften
- Vi repeterar kursens ”lärandemål”
- Vi belyser hur den skriftliga delen av examinationen genomförs.

Kursens syften är

- att vara en introduktion till konstruktion av små inbyggda system och
- att ge en förståelse för hur imperativa styrstrukturer översätts till assembler
- att ge en förståelse för de svårigheter som uppstår vid programmering av händelsestyrda system med flera indatakällor.

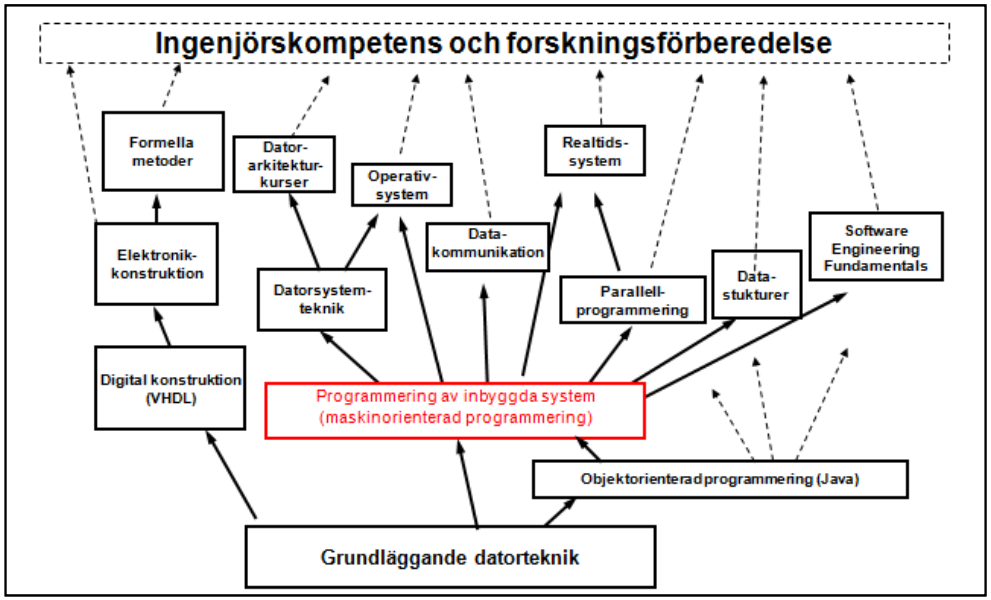

1. Programutveckling i C och assemblerspråk

Kunna utföra programmering i C och assemblerspråk samt kunna:

- beskriva och tillämpa modularisering med hjälp av funktioner och subrutiner.
- beskriva och tillämpa parameteröverföring till och från funktioner.
- beskriva och tillämpa olika metoder för parameteröverföring till och från subrutiner.
- beskriva och använda olika kontrollstrukturer.
- beskriva och använda sammansatta datatyper (fält och poster) och enkla datatyper (naturliga tal, heltal och flyttal).

- *beskriva och tillämpa modularisering med hjälp av funktioner och subrutiner.*

Funktioners parametrar och returvärden.

Permanenta och tillfälliga variabler

Exempel:

```
char  gc;

void  sub( void )
{
  char   lc;
  lc = 5;
}
```

```
        .comm gc,1,1
sub:
        PUSH  {R7,LR}
        SUB   SP,SP,#8
        MOV   R7,SP
        ADD   R3,R7,#7   @ R3 = &lc
        MOV   R2,#5
        STRB  R2,[R3]
        MOV   SP,R7
        ADD   SP,SP,#8
        POP   {R7,PC}
```

I stället för "registerallokering" av `lc` kan man reservera en position på stacken:
I subrutinen refereras här då variabeln `lc` som `[r7,#7]`.

Parameteröverföring till, och returvärden från subrutiner

Parametrar, två metoder kombineras
- Via register: snabbt, effektivt och enkelt, begränsat antal
- Via stacken: generellt

Returvärden
- Via register: för enkla datatyper som ryms i processorns register `R0` och ev. `R1`
- Via stacken: sammansatta datatyper (poster och fält)

Register	Användning	
R15 (PC)	Programräknare	
R14 (LR)	Länkregister	
R13 (SP)	Stackpekare	
R12 (IP)		
R11	Dessa register är avsedda för variabler och som temporära register.	
R10	Om dom används måste dom sparas och återställas av	
R9	den anropade (callee) funktionen	
R8		
R7	Speciellt använder GCC R7 som pekare till aktiveringspost (*stack frame*)	
R6	Också dessa register är avsedda för variabler och temporärbruk	
R5	Om dom används måste dom sparas och återställas av	
R4	den anropade (callee) funktionen	
R3	parameter 4 / temporärregister	Dessa register sparas normalt sett
R2	parameter 3 / temporärregister	inte över funktionsanrop men om,
R1	parameter 2 / resultat 2 /temporärregister	så är det den anropande (caller)
R0	parameter 1 / resultat 1/ temporärregister	funktionens uppgift

Detaljerna styrs av konventioner ”application binary interface” (ABI) ”Procedure call standard”

Lagrings-klasser och synlighet.

Extern

Poäng: Om ni kodar ett större program för lab5 så vill ni nog inte ha alla globala objekt/ variabler deklarerade i main-filen. Då måste ni använda extern.

`extern` i C säger att symbolen kommer från en annan fil.

```
// main.c
#include "fractalmountain.h"
…

POBJECT objects[] = {&player, &fmountain};
unsigned int nObjects = 2;

void main()
{
  …
}
```

```
// fractalmountain.h
#ifndef FRACTALMOUNTAIN_H
#define FRACTALMOUNTAIN_H

#include "object.h"
#include "types.h"

void someFunc1();
void someFunc2();
extern OBJECT fmountain;

#endif //FRACTALMOUNTAIN_H
```

```
// fractalmountain.c
#include "fractalmountain.h"

OBJECT fmountain = {
  0,          // geometri - ingen
  0,0,        // riktningsvektor
  0,0,        // initial startposition
  drawMountain, // draw method
  0,          // clear_object - unused
  moveMountain, // move method
  set_object_speed // set-speed method
};
```

extern = declare without defining
Utan extern skulle vi skapa en **ny** variabel.

Lagringsklasser och synlighet

Variabler med permanent adress i minnet:

```
int gi;     /* global synlighet */

static int si;    /* synlig i denna källtext */

void sub(void)    {
    static int si; /* synlig i funktionen sub */
}
```

I assemblerspråk:

```
            .GLOBL    gi
gi:         .SPACE    4
.si:        .SPACE    4
.sub_si:    .SPACE    4
```

alternativt sätt för global variabel:

```
            .comm gi,4,4
(.comm sym,length,alignment)
```

Symboler med begränsad synlighet tilldelas *unika* namn av kompilatorn.
Sådana kompilatorgenererade symbolnamn dyker ofta upp med inledande '.' i assemberkälltexten.
Samma C-symboler kan därför användas i olika sammanhang utan konflikt

- *beskriva och tillämpa olika metoder för parameteröverföring till och från subrutiner.*

Registeranvändning

I princip kan man använda de generella registren som man vill men det är mycket bättre att följa ARM's rekommendationer:

Register	Användning	
R15 (PC)	Programräknare	
R14 (LR)	Länkregister	
R13 (SP)	Stackpekare	
R12 (IP)		
R11	Dessa register är avsedda för variabler och som temporära register.	
R10	Om dom används måste dom sparas och återställas av	
R9	den anropade (*callee*) funktionen	
R8		
R7	Speciellt använder GCC R7 som pekare till aktiveringspost (*stack frame*)	
R6	Också dessa register är avsedda för variabler och temporärbruk	
R5	Om dom används måste dom sparas och återställas av	
R4	den anropade (*callee*) funktionen	
R3	parameter 4 / temporärregister	Dessa register sparas normalt sett
R2	parameter 3 / temporärregister	inte över funktionsanrop men om,
R1	parameter 2 / resultat 2 /temporärregister	så är det den anropande (*caller*)
R0	parameter 1 / resultat 1/ temporärregister	funktionens uppgift

Returvärden via register

Storlek	C-typ	Register
8-32 bitar	char/short/int	R0
64 bitar	long long	R1:R0

Returvärden via stack

Krävs typiskt då en subrutin ska returnera en komplett post, eller ett helt fält. Den anropande funktionen ska då först reservera utrymme för returvärdet. En pekare till detta utrymme läggs sedan som första parameter vid anropet:

Funktionsparametrar

Konventionerna sägar att vi använder register R0,R1,R2,R3, (i denna ordning) för parametrar som skickas till en subrutin. Övriga parametrar läggs på stacken (behandlas senare i kursen).

Exempel:
Följande deklarationer är gjorda:

```
int     a,b,c,d;
```

Visa hur följande funktionsanrop kodas i assemblerspråk:

```
sub(a,b,c,d);
```

Assembler:

```
LDR R0,a
LDR R1,b
LDR R2,c
LDR R3,d
BL  sub
```

Tänkbar komplikation: "Registerspill"

Dvs. register behövs i den anropade subrutinen.
Lösning: Skapa "tillfälliga variabler" – använd stacken för temporär lagring

```
sub:
@ parametrar finns i register,
@ spara dessa på stacken
        push    {r7}
        sub     sp,sp,#20
        add     r7,sp,#0
        str     r0,[r7,#12]
        str     r1,[r7,#8]
        str     r2,[r7,#4]
        str     r3,[r7]
        ...
```

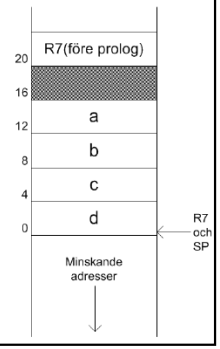

Stackens utseende i `sub` "aktiveringspost"

Funktionen:

```
void sub(int a,int b,int c,int d,int e);
```

Aktiveringsposten kan sedan utvidgas ytterligare med lokala variabler.

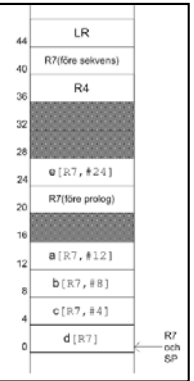

- *beskriva och använda olika kontrollstrukturer.*

Flödesdiagram för programstrukturer

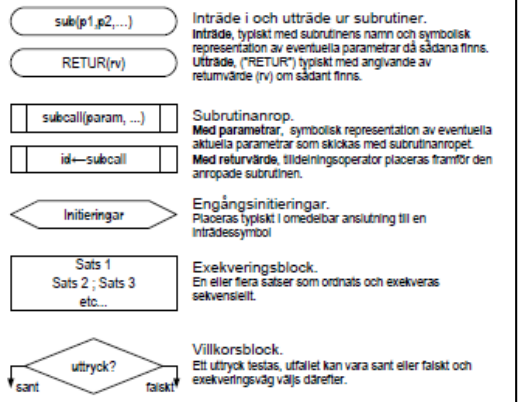

Subrutiner (”funktioner”)

C-operator	Betydelse	Operation	Instruktion	RTN
`f()`	funktionsanrop	Branch and link	`BL <label>`	`LR←PC, PC←label`
`"return"`		Branch and exchange	`BX Rx`	`PC←Rx`

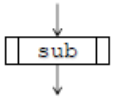


```
C:
...
   sub ();
...
```

EXEMPEL:

```
   BL    sub
@ returadress -> LR
   ...

sub:
   ...
   BX    LR
```

Returadressen sparas i register. Snabbt, men klarar ej rekursion

Kontrollstrukturer

```
if( villkor )
{
   Satser
}
```


```
if( villkor ){
   Satser1
}else{
   Satser2
}
```

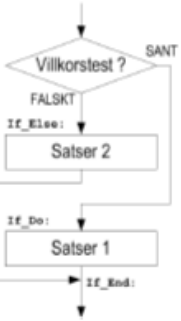


```
while( villkor )
{
   Satser
}
```


```
do{
   Satser
} while( villkor );
```

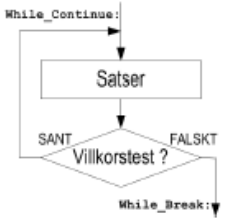

Instruktioner för villkorlig programflödeskontroll

C-operator	Betydelse	Datatyp	Instruktion
==	Lika med	signed/unsigned	BEQ
!=	Skild från	signed/unsigned	BNE
<	Mindre än	signed	BLT
		unsigned	BCC
<=	Mindre än eller lika	signed	BLE
		unsigned	BLS
>	Större än	signed	BGT
		unsigned	BHI
>=	Större än eller lika	signed	BGE
		unsigned	BCS

- *beskriva och använda sammansatta datatyper (fält och poster) och enkla datatyper (naturliga tal, heltal och flyttal).*

Ordlängder och heltalstyper, ANSI C

Typ	Förklaring
`char`	Minsta adresserbara enhet som kan rymma en basal teckenuppsättning. Det är dock en heltalstyp som kan vara signed eller unsigned, detta är implementationsberoende.
`signed char`	Tolkas som heltal med tecken. Måste **minst** kunna representera talområdet [−127, +127], dvs. minst 8 bitar.
`unsigned char`	Tolkas som heltal utan tecken. Måste **minst** kunna representera talområdet [0, 255], dvs. minst 8 bitar.

`short`
`short int`
`signed short`
`signed short int`
	Kort heltalstyp med tecken. Måste **minst** kunna representera talområdet [−32767, +32767], dvs. minst 16 bitar. Observera att talområdet [−32768, +32767] som fås vid 2-komplementsrepresentation, också är tillåtet.

`unsigned short` `unsigned short int`	Kort heltalstyp utan tecken. Måste **minst** kunna representera talområdet [0, +65535], dvs. minst 16 bitar.

`long`
`long int`
`signed long`
`signed long int`
	Lång heltalstyp med tecken. Måste **minst** kunna representera talområdet [−2147483647, +2147483647], dvs. minst 32 bitar.

`unsigned long` `unsigned long int`	Lång heltalstyp utan tecken. Måste **minst** kunna representera talområdet [0, +4294967295], dvs. minst 16 bitar.

`int`
`signed`
`signed int`
	Implementationsbestämd heltalstyp med tecken. Måste **minst** kunna representera talområdet [−32767, +32767], dvs. minst 16 bitar. Observera att talområdet [−32768, +32767] som fås vid 2-komplementsrepresentation, också är tillåtet.
	Observera speciellt att `int` kan vara synonym med `short` eller `long`.

`unsigned` `unsigned int`	Typen `int` utan tecken.

Fält – ”vektorer” – N element, indexeras 0..N-1

```
char  charvec[N];
sizeof (charvec) =
N bytes
```


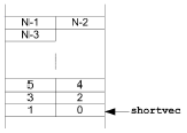


```
short  shortvec[N];
sizeof(shortvec)=
N*2 bytes
```

```
int    intvec[N];
sizeof (intvec) =
N*4 bytes
```

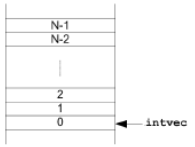

EXEMPEL: Vi har deklarationerna:

```
int   i,j, *ip, ivec[20];
```

Koda följande tilldelningar i assemblerspråk

```
a) i = ivec[j];
b) ip = &ivec[j];
```

Vi löser på tavlan...

.. with register index	[Rx,Ri]	LDR R0,[R1,R2]	R0←M(R1+R2)
.. with scaled index	[Rx,Ri,shift]	LDR R0,[R1,R2,LSL #2]	R0←M(R1+(R2<<2))

Typer för pekare, ARM-M4

```
char  *cptr;      /* pekar på 8-bitars datatyp */
short *sptr;      /* pekar på 16-bitars datatyp */
int   *iptr;      /* pekar på 32-bitars datatyp */
```

Adressutrymmet är 32 bitar
PC, SP och ALLA pekartyper är 32 bitar

EXEMPEL:

```
cptr = ( char  *) 0x40021010
sptr = ( short *) 0x40021010
iptr = ( int   *) 0x40021010
```

Vad är skillnaden?

Structs (sammansatta datatyper)

I uppgift 39:

```
typedef struct tPoint{
   unsigned char x;
   unsigned char y;
} POINT;

#define MAX_POINTS 20

typedef struct tGeometry{
   int numpoints;
   int sizex;
   int sizey;
   POINT px[ MAX_POINTS ];
} GEOMETRY, *PGEOMETRY;
```

Skapa och initiera en variabel av typen GEOMETRY:

```
GEOMETRY ball_geometry = {
    12, 4, 4,
    { //  POINT px[20]
          {0,1}, // px[...]
          {0,2},
          {1,0},
          {1,1},
          {1,2},
          {1,3},
          {2,0},
          {2,1},
          {2,2},
          {2,3},
          {3,1},
          {3,2} // Här utnyttjar vi ofullständig
    }           // initiering (12 av 20)
};
```

2. Programutvecklingteknik

Att kunna:

- beskriva översättningsprocessen, dvs. assemblatorns arbetssätt, preprocessorns användning, separatkompilering och länkning.
- konstruera, redigera och översätta (kompilera och assemblera) program
- testa, felsöka och rätta programkod med hjälp av avsedda verktyg.

- *beskriva översättningsprocessen, dvs. assemblatorns arbetssätt, preprocessorns användning, separatkompilering och länkning.*

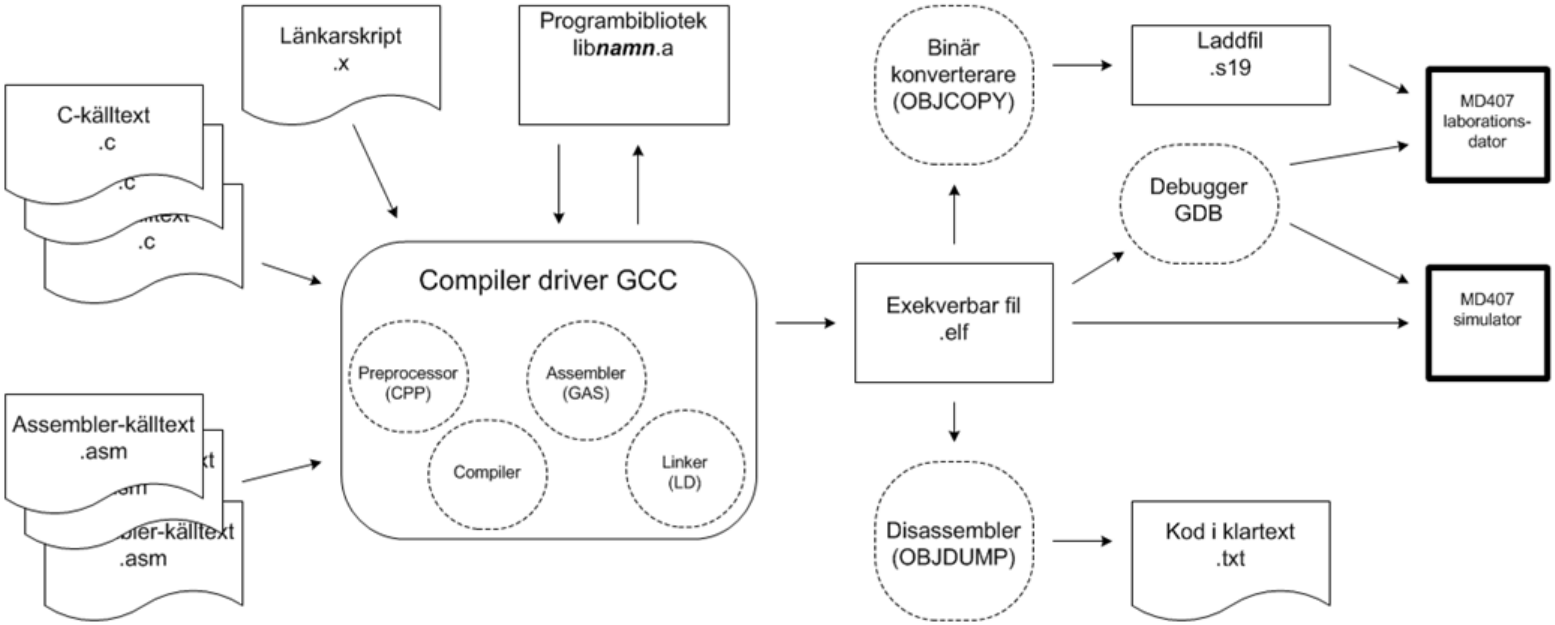

Preprocessor directives - #if, #ifdef, #ifndef

Preprocessor conditional inclusion

```
#define X  1        // syntax: #define [identifier name] [value], där [value] är optional

#if X == 0          // syntax: #if <value>, där 0=false och !0==true
    …       // any C-code
#elif X-1 == 1      // betyder else if
    …
#else
    …
#endif

#if 0     // bra för att temporärt kommentera bort stora block av kod.
 … // any C-code
#endif

#define HW_DEBUG
…
#ifdef HW_DEBUG
    … // any C-code, t ex:
    #undef SIMULATOR
#endif
```

```
void delay_500ns(void)
{
#ifndef SIMULATOR
        delay_250ns();
        delay_250ns();
#endif
}
```

Include guards

```
// main.c
#include "player.h"
#include "enemies.h"

void main()
{
  …
}
```

c-fil

```
// vecmath.h
#ifndef VECMATH_H
#define VECMATH_H

typedef struct {
   union {
      int v[2];
      struct {int x, y;};
   };
} Vec2i;

Vec2i add2i(Vec2i a, Vec2i b);

char isEqual(Vec2i a, Vec2i b);

#endif //VECMATH_H
```

```
// player.h
#ifndef PLAYER_H
#define PLAYER_H

#include "vecmath.h"

void movePlayer(Vec2i v);

#endif //PLAYER_H
```

```
// enemies.h
#ifndef ENEMIES_H
#define ENEMIES_H

#include "vecmath.h"

void moveEnemy(int i,
               Vec2i v);

#endif //ENEMIES_H
```

Vi bör ha include-guards på alla .h-filer – även om det i detta exemplet inte behövs för player.h samt enemies.h

Utan include guards så inkluderas vecmath.h två gånger för main.c. Andra gången kommer kompilatorn klaga på att `Vec2i` redan är definierad.

.c-filer kompileras var för sig. Preprocessorn och kompilatorn exekveras individuellt per .c-fil.

Programstruktur

```
// main.c
#include <stdio.h>
#include "foo.h"

int main()
{
    printf("x is %i", foo(0));
    return 0;
}
```

c-fil
Inkluderar header-fil

```
// foo.h
int foo(int x);
```

header-fil
Innehåller funktionsprototyper

```
// foo.c
#include <stdlib.h>

int foo(int x)
{
    if( x == 0 ){
        int x = 4;
        return x;
    }

    return x;
}
```

c-fil

header-filen måste inte ha samma namn som c-filen, men det är enklare så.

- *konstruera, redigera och översätta (kompilera och assemblera) program*
- *testa, felsöka och rätta programkod med hjälp av avsedda verktyg.*

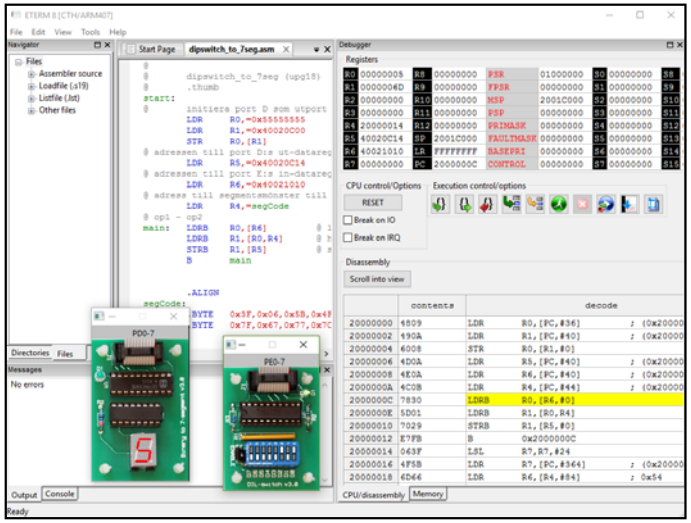

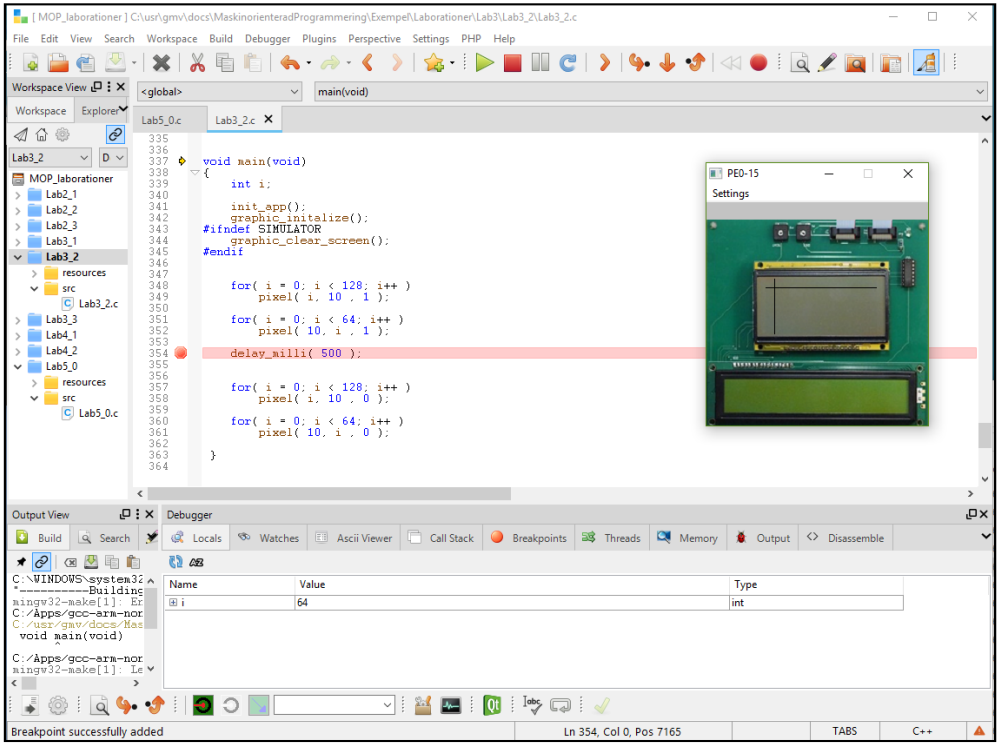

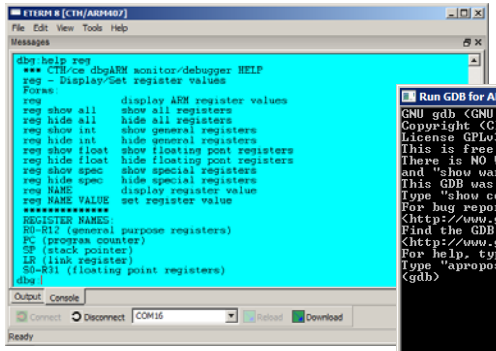

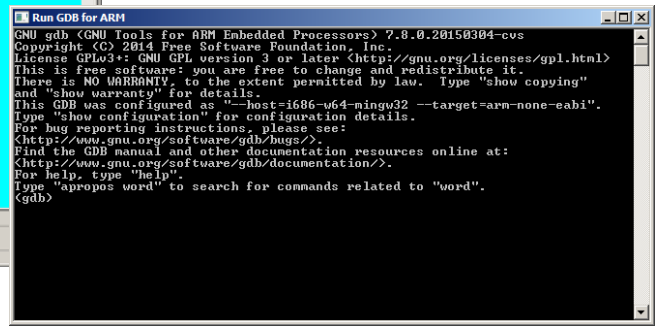

Dessa lärandemål har vi kontrollerat under laborationer.

3. Systemprogrammerarens bild

Att kunna:

- beskriva och tillämpa olika principer för överföring mellan centralenhet och kringenheter så som: ovillkorlig eller villkorlig överföring, statustest och rundfrågning.
- konstruera program för systemstart och med stöd för avbrottshantering från olika typer av kringenheter.
- beskriva och exemplifiera olika undantagstyper: interna undantag, avbrott och återstart samt prioritetshantering vid undantag.
- kunna beskriva metoder och mekanismer som är centrala i systemprogramvara så som pseudoparallell exekvering och hantering av processer.
- beskriva och använda kretsar för tidmätning.
- beskriva och använda kretsar för parallell respektive seriell överföring.

- *beskriva och tillämpa olika principer för överföring mellan centralenhet och kringenheter så som: ovillkorlig eller villkorlig överföring, statustest och rundfrågning.*

Synkrona och asynkrona gränssnitt

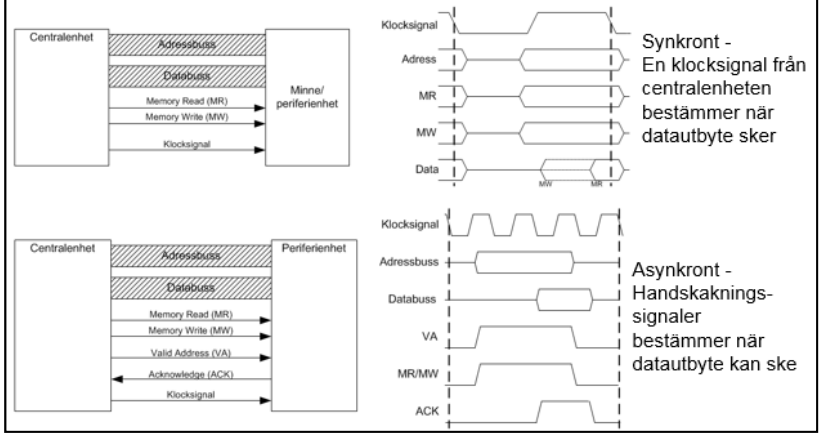

Ovillkorlig överföring

Kräver samtidighet "synkron" - en speciell signal, "Enable", används då för att ange exakt när datautbyte ska ske.

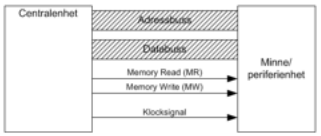

Flankerna definierar samtidigheten.
Signalen kallas ofta "klocksignal".

Tidsdiagram - underlag för synkronisering

Skrivcykel - data överförs från CPU till periferienhet

Läscykel - data överförs från periferienhet till CPU

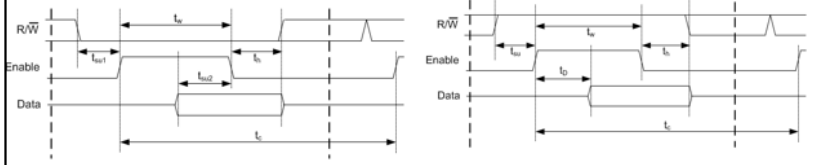

		min
t_c	cykel tid	min
t_w	klockpuls ("Enable") varaktighet (hög och låg)	min
t_{su1}	styrsignalernas setup-tid, före positiv E-flank	min
t_{su2}	setup-tid för data, skrivning, före negativ E-flank	min
t_D	setup-tid för data, läsning, före negativ E-flank	max
t_h	hold-tid, varaktighet (efter negativ E-flank)	min

Villkorlig överföring

Periferienheten har ett register med en statusbit som anger om data finns eller ej.

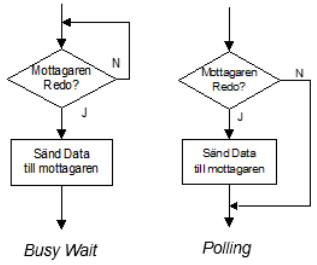

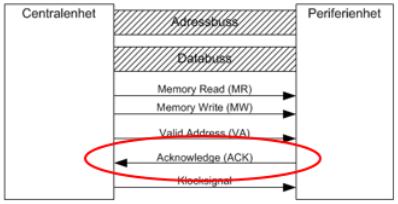

Förutsätter inte samtidighet men kräver speciella "handskakningssignaler".
Ett sådant gränssnitt kallar vi därför "asynkront".

- *konstruera program för systemstart och med stöd för avbrottshantering från olika typer av kringenheter.*

Vektortabellen

Anger position för de olika undantagsvektorerna.

De 16 första positionerna är samma för alla Cortex-M4.

Resten av tabellen är specifik för den aktuella microcontrollern.

	.	.	.	Reserverad stack	0x0000 0000
	-3	fixed	Reset	Reset	0x0000 0004
	-2	fixed	NMI	Non maskable interrupt. The RCC Clock Security System (CSS) is inked to the NMI vector.	0x0000 0008
	-1	fixed	HardFault	All class of fault	0x0000 000C
	0	settable	MemManage	Memory management	0x0000 0010
	1	settable	BusFault	Pre-fetch fault, memory access fault	0x0000 0014
	2	settable	UsageFault	Undefined instruction or illegal state	0x0000 0018
	.	.	.	Reserved	0x0000 001C - 0x0000 002B
	3	settable	SVCall	System service call via SWI instruction	0x0000 002C
	4	settable	Debug Monitor	Debug Monitor	0x0000 0030
	-	-	-	Reserved	0x0000 0034
	5	settable	PendSV	Pendable request for system service	0x0000 0038
	6	settable	SysTick	System tick timer	0x0000 003C
0	7	settable	WWDG	Window Watchdog interrupt	0x0000 0040
1	8	settable	PVD	PVD through EXTI line detection interrupt	0x0000 0044
2	9	settable	TAMP_STAMP	Tamper and TimeStamp interrupts through the EXTI line	0x0000 0048
3	10	settable	RTC_WKUP	RTC Wakeup interrupt through the EXTI line	0x0000 004C
4	11	settable	FLASH	Flash global interrupt	0x0000 0050
5	12	settable	RCC	RCC global interrupt	0x0000 0054
6	13	settable	EXTI0	EXTI Line0 interrupt	0x0000 0058
7	14	settable	EXTI1	EXTI Line1 interrupt	0x0000 005C
8	15	settable	EXTI2	EXTI Line2 interrupt	0x0000 0060
9	16	settable	EXTI3	EXTI Line3 interrupt	0x0000 0064
10	17	settable	EXTI4	EXTI Line4 interrupt	0x0000 0068
...					
...					
...					
81	88		FPU	FPU global interrupt	0x0000 0184

Undantagshantering - detaljerna

"Inträdet" hanteras automatiskt av processor.
"Utträdet" initieras och handhas av programvaran (undantagsrutinen)

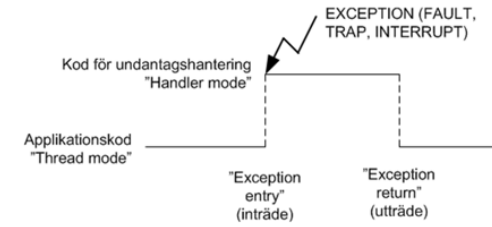

Utträde:
Återställ PC från LR. Det speciella EXC_RETURN värdet som då hamnar i PC avkodas.
Registerinnehåll återställlls då från stacken varvid PC får rätt återhoppsadress.

Inträde:
Spara aktuell processorstatus, dvs.
- Spara registerinnehåll på stacken
- Sätt nytt speciellt innehåll i LR (EXC_RETURN) baserat på processorstatus

Ändra processorstatus för undantagshantering
- Sätt undantagsnummer i PSR
- Placera undantagsvektor i PC

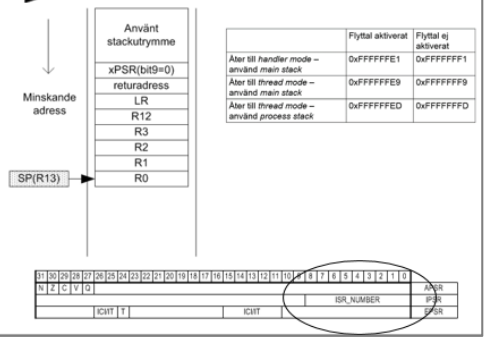

Exekvering vid undantag

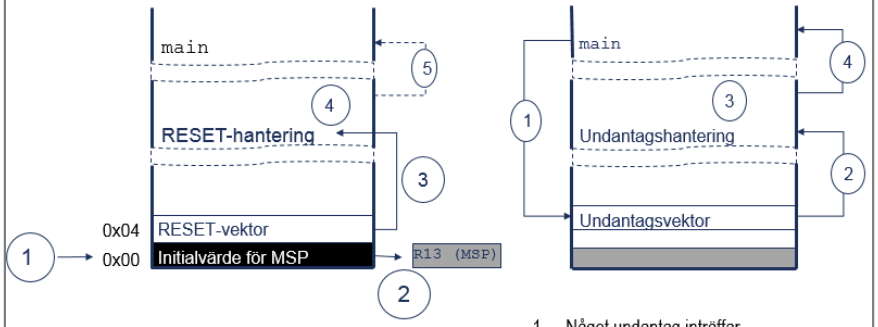

1. Återstart (Reset aktiverad)
2. Ladda MSP (Main Stack Pointer) från adress 0x00
3. Ladda RESET-vector från adress 0x04
4. RESET-hantering exekveras i "Thread mode"
5. Systemets huvudprogram startas

1. Något undantag inträffar
   - Pågående instruktion utförs klart
   - Vektortabellen adresseras
2. Den specifika undantagsvektorn hämtas
3. Undantagshantering i "Handler Mode"
4. Återgång efter undantagshantering

- *beskriva och exemplifiera olika undantagstyper: interna undantag, avbrott och återstart.*

Undantagshantering - "exception"

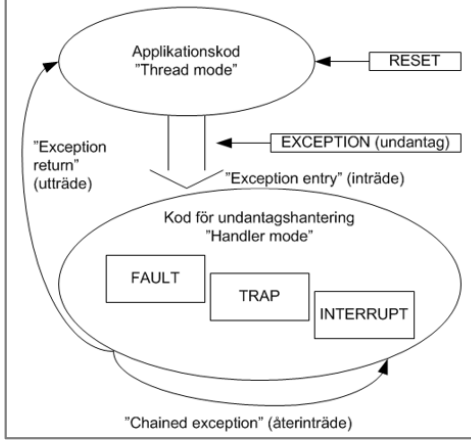

Med "undantag" menar vi här en rad olika typer av händelser:

- RESET (*återstart*):
  - *power on* (kallstart)
  - *warm reset* (varmstart
- FAULT:
  - Exekveringsfel – kan inte fortsätta
- TRAP:
  - Programmerat avbrott, initierat av maskininstruktion
- INTERRUPT:
  - Hårdvarusignalerat avbrott

Undantagstyper

De olika undantagstyperna har en naturlig, fallande prioritet

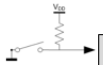

RESET:
- power on (kallstart)
- warm reset (varmstart)

NMI:
Non Maskable Interrupt

FAULT:
- Hard fault
  generellt fel
- Memory management fault
  fel användning av minne
- Bus fault
  exvis obefintligt minne
- Usage fault
  exvis "unaligned"

TRAP:
- SVC- instruktion
- BPKT-instruktion
- ...

INTERRUPT:

INTERNA:
- SysTick
- Watchdog
- Periferikretsar
  .....

EXTERNA:
- IO-pinnar kan konfigureras som avbrottsingångar
- EXTI (External Interrupt) modul

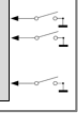

Interna avbrott

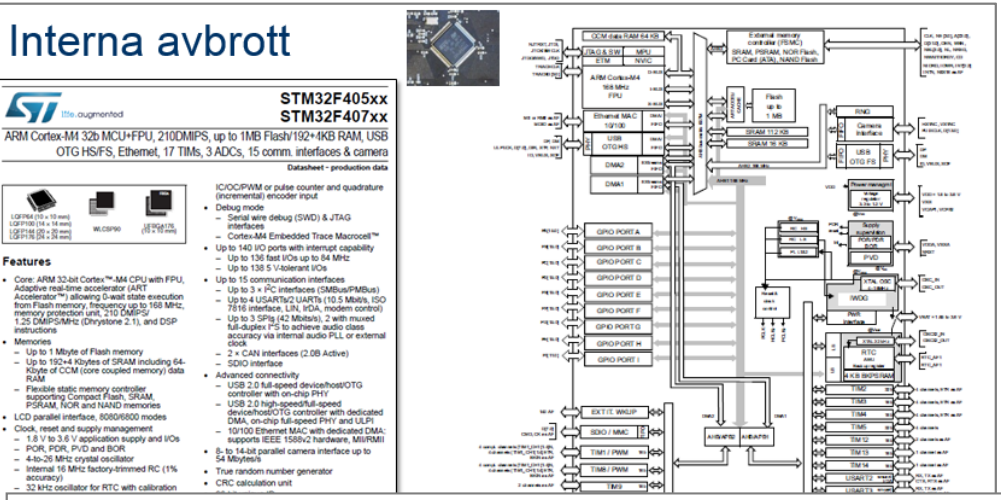

Externa avbrott

Externa avbrott är en form av undantag.

Registerinnehåll (xPSR, PC, LR, R12, R3-R0) sparas och återställs automatiskt av processorn

Avbrottshanterare kan skrivas uteslutande med 'C'-kod.

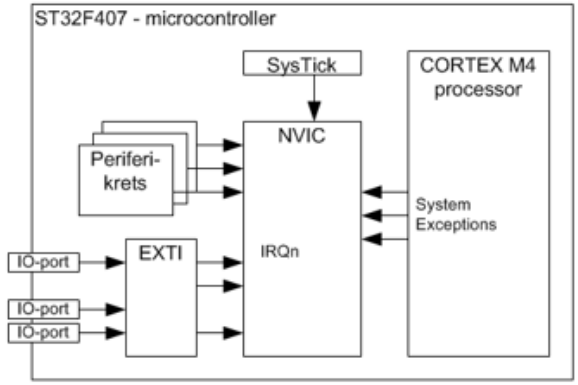

	6	settable	SysTick	System tick timer
0	7	settable	WWDG	Window Watchdog interrupt
1	8	settable	PVD	PVD through EXTI line detection interrupt
2	9	settable	TAMP_STAMP	Tamper and TimeStamp interrupts through the EXTI line
3	10	settable	RTC_WKUP	RTC Wakeup interrupt through the EXTI line
4	11	settable	FLASH	Flash global interrupt
5	12	settable	RCC	RCC global interrupt
6	13	settable	EXTI0	EXTI Line0 interrupt
7	14	settable	EXTI1	EXTI Line1 interrupt
8	15	settable	EXTI2	EXTI Line2 interrupt
9	16	settable	EXTI3	EXTI Line3 interrupt
10	17	settable	EXTI4	EXTI Line4 interrupt
11	18	settable	DMA1_Stream0	DMA1 Stream0 global interrupt
12	19	settable	DMA1_Stream1	DMA1 Stream1 global interrupt

- *beskriva och tillämpa olika metoder för prioritetshantering vid multipla avbrottskällor (mjukvarubaserad och hårdvarubaserad prioritering, avbrottsmaskering, icke-maskerbara avbrott).*

	.	.	.	Reserverad stack
	-3	fixed	Reset	Reset
	-2	fixed	NMI	Non maskable interru Clock Security Syste to the NMI vector.
	-1	fixed	HardFault	All class of fault
	0	settable	MemManage	Memory managemen
	1	settable	BusFault	Pre-fetch fault, memc
	2	settable	UsageFault	Undefined instruction
	.	.	.	Reserved
	3	settable	SVCall	System service call v instruction
	4	settable	Debug Monitor	Debug Monitor
	-	-	-	Reserved
	5	settable	PendSV	Pendable request for
	6	settable	SysTick	System tick timer
0	7	settable	WWDG	Window Watchdog in
1	8	settable	PVD	PVD through EXTI lin interrupt
2	9	settable	TAMP_STAMP	Tamper and TimeSta through the EXTI line
3	10	settable	RTC_WKUP	RTC Wakeup interru EXTI line
4	11	settable	FLASH	Flash global interrupt
5	12	settable	RCC	RCC global interrupt
6	13	settable	EXTI0	EXTI Line0 interrupt
7	14	settable	EXTI1	EXTI Line1 interrupt
8	15	settable	EXTI2	EXTI Line2 interrupt
9	16	settable	EXTI3	EXTI Line3 interrupt
10	17	settable	EXTI4	EXTI Line4 interrupt
.				
.				
.				
81	88		FPU	FPU global interrupt

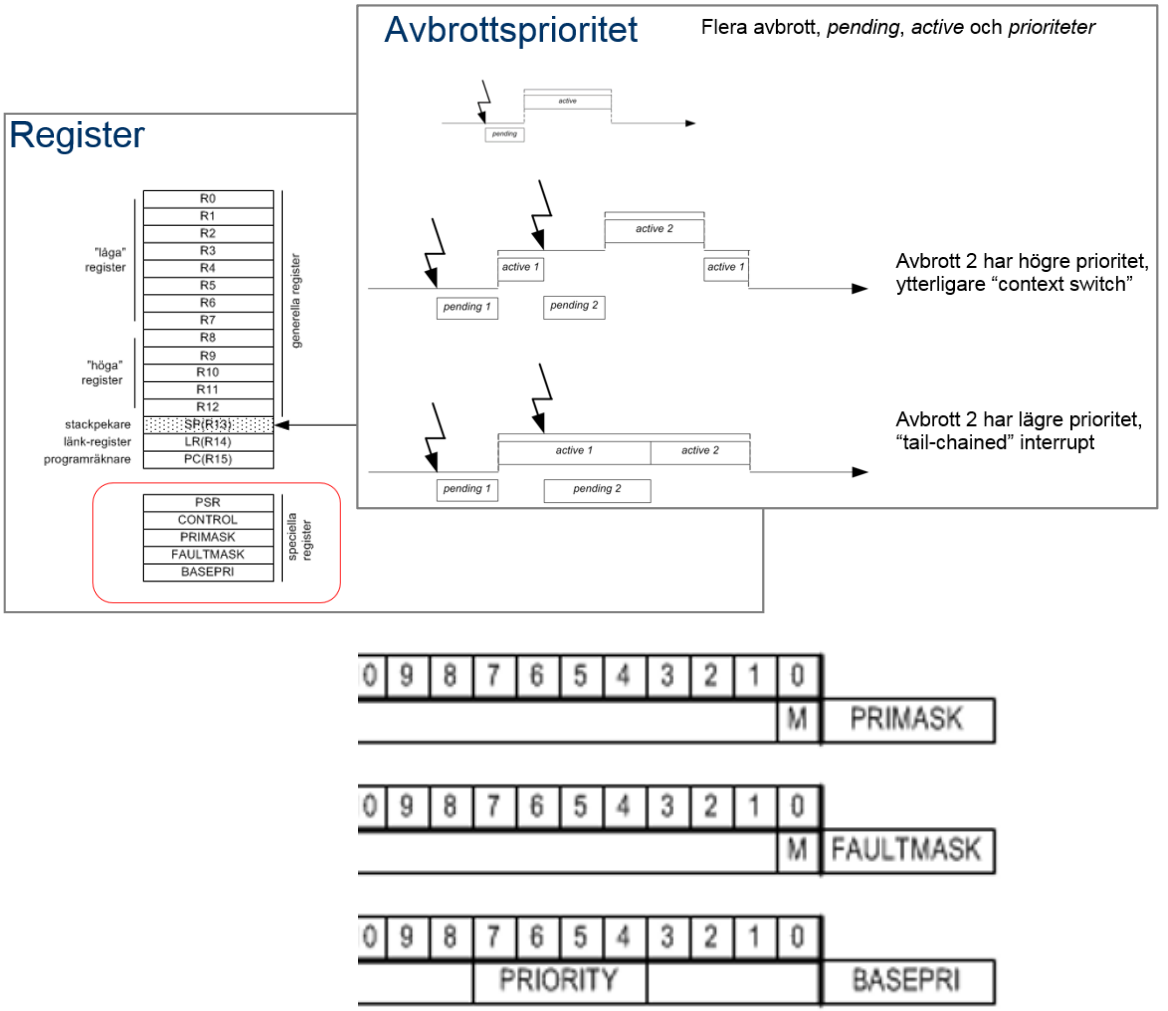

- *beskriva och använda kretsar för tidmätning.*

Räknarkrets - "SysTick"

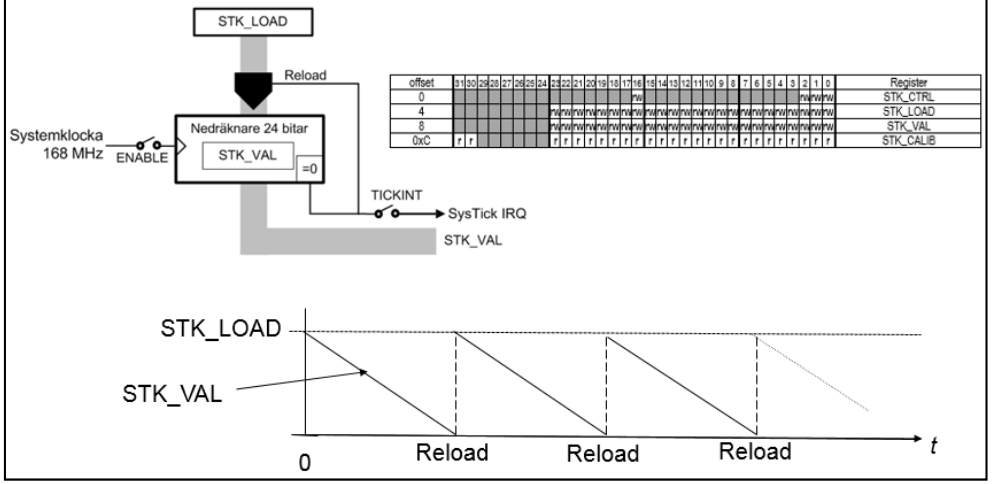

offset	Register
0	STK_CTRL
4	STK_LOAD
8	STK_VAL
0xC	STK_CALIB

Skrivcykel - karakteristika

Databladets tidsdiagram illustrerar hur styrsignaler och data ska läggas ut

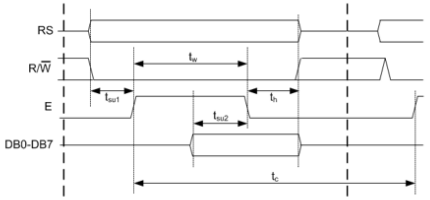

		min
t_c	cykel tid	500 ns
t_w	klockpuls ("Enable") varaktighet (hög och låg)	230 ns
t_{su1}	styrsignalernas setup-tid, före positiv E-flank	40 ns
t_{su2}	setup-tid för data, skrivning, före negativ E-flank	80 ns
t_h	hold-tid, varaktighet (efter negativ E-flank)	10 ns

Algoritm:

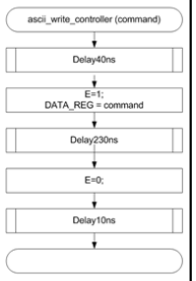

Räknarkrets - register

STK_CTRL (0xE000E010) Status och styrregister

offset	Register
0	STK_CTRL

STK_LOAD (0xE000E014) Räknarintervall

offset	Register
4	STK_LOAD

STK_VAL (0xE000E018) Räknarvärde

offset	Register
8	STK_VAL

Algoritm:

```
STK_CTRL = 0        Återställ SysTick
STK_LOAD = CountValue
STK_VAL = 0         Nollställ räknarregistret
STK_CTRL = 5        Starta om räknaren
Vänta till COUNTFLAG=1
STK_CTRL = 0        Återställ SysTick
```

- *beskriva och använda kretsar för parallell respektive seriell överföring.*

Parallell överföring

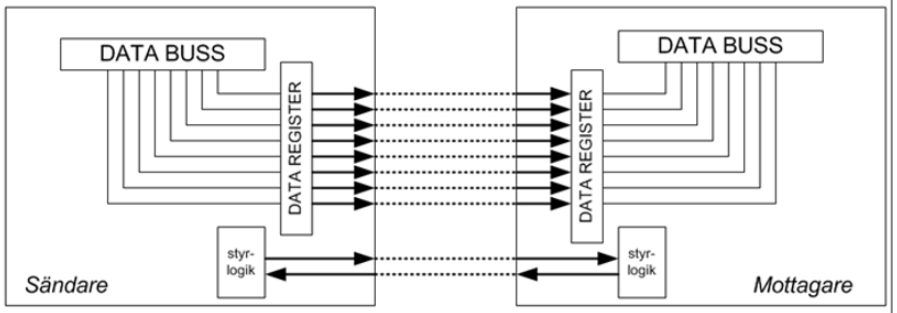

Seriell överföring

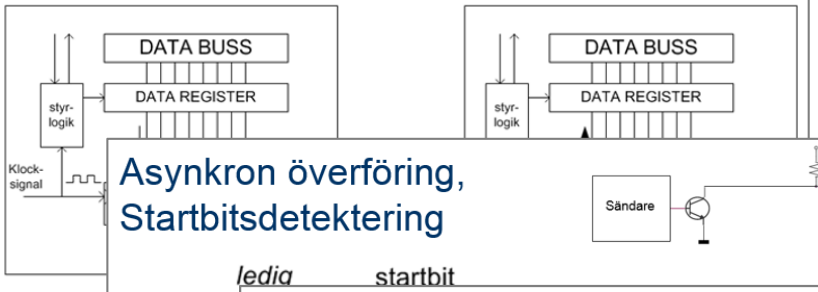

Asynkron överföring, Startbitsdetektering

ledig startbit

Synkron överföring

Klocksignal och data på skilda ledningar

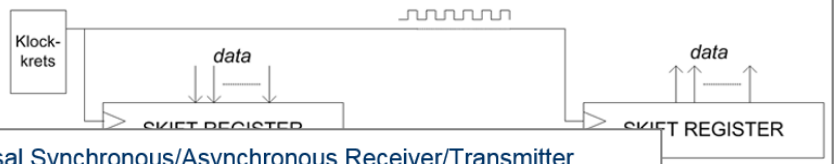

IO-pinne konfigurerad som ingång

Vi kan programmera ”pull-up” eller ”pull-down”-funktion, inget externt motstånd behövs.

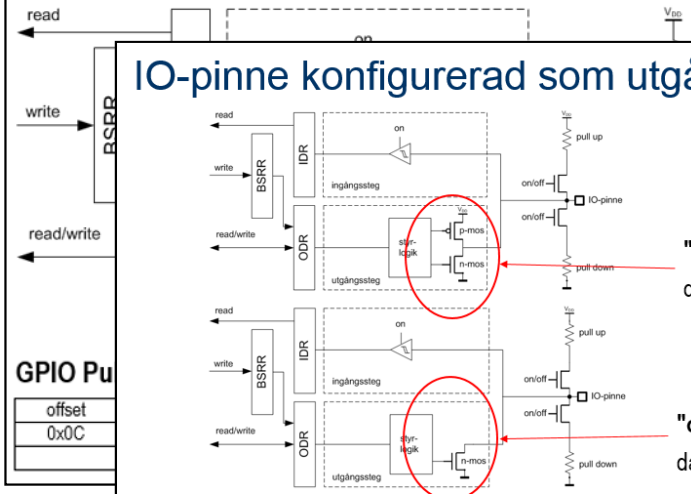

IO-pinne konfigurerad som utgång

"push-pull" steg
då motsvarande bit i OTYPER är 0

"open drain" steg
då motsvarande bit i OTYPER är 1

GPIO Output Type Register

offset	31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	mnemonic
0x04																	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	rw	GPIO_OTYPER
																	0x05								0x04							

USART – Universal Synchronous/Asynchronous Receiver/Transmitter

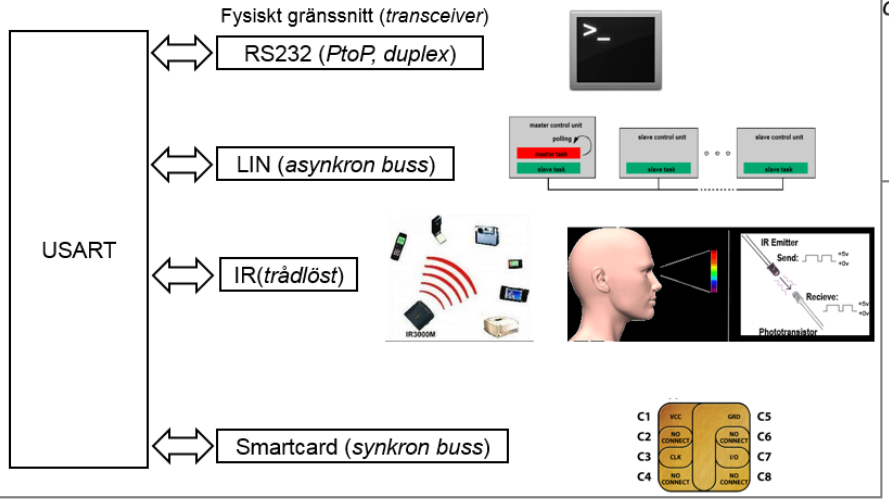

Av speciell vikt: ”maskinorienterad programmering...”

- Läsa/skriva på fasta adresser (portar)
- Datatyper, storlek (8,16 eller 32 bitar...)
- Heltalstyper, med eller utan tecken, vad innebär typkonverteringarna?
- Bitoperationer &, |, ^ (AND, OR, XOR)
- Skiftoperationer <<, >> (vänster, höger)

```
asm volatile(
     " LDR     R0,=0x00005555\n"
     " LDR     R1,=0x40020C00\n"
     " STR     R0,[R1]\n"
     ) ;
```

```
void main(void)
{
     unsigned char c;
     app_init();
     while(1){
          c = (unsigned char) *(( unsigned char *) 0x40020C11 );
          c = (c >> 3) & 7;
          * ( (unsigned char *) 0x40020C14) = c;
     }
 }
```

Kodningskonventioner

Program som kräver källtexter
både i 'C' och assemblerspråk...

Kodoptimering – "för hand" - exempel

Anropssekvens: (formellt):

```
LDR   R0,=from
LDR   R1,=to
LDR   R2,size
BL    memcpy
```

Stackens utseende i "memcpy" efter prolog

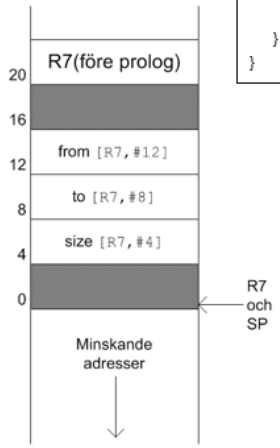


```
void memcpy(  unsigned char from[],
    unsigned char to[],
    unsigned int size )
{
  while (size > 0){
    size = size - 1;
    to[size] = from[size];
  }
}
```

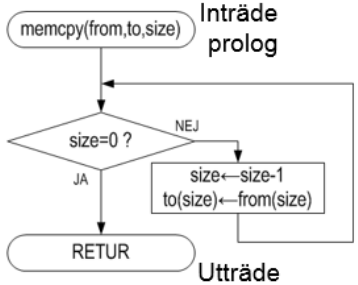

Registeranvändning

I princip kan man använda de generella registren som man vill men det är mycket bättre att följa ARM's rekommendationer:

Register	Användning	
R15 (PC)	Programräknare	
R14 (LR)	Länkregister	
R13 (SP)	Stackpekare	
R12 (IP)		
R11	Dessa register är avsedda för variabler och som temporära register.	
R10	Om dom används måste dom sparas och återställas av	
R9	den anropade (*callee*) funktionen	
R8		
R7	Speciellt använder GCC R7 som pekare till aktiveringspost (*stack frame*)	
R6	Också dessa register är avsedda för variabler och temporärbruk	
R5	Om dom används måste dom sparas och återställas av	
R4	den anropade (*callee*) funktionen	
R3	parameter 4 / temporärregister	Dessa register sparas normalt sett
R2	parameter 3 / temporärregister	inte över funktionsanrop men om,
R1	parameter 2 / resultat 2 /temporärregister	så är det den anropande (*caller*)
R0	parameter 1 / resultat 1/ temporärregister	funktionens uppgift

Kodförbättring, ingen onödig minnesanvändning, dvs. *registerallokering*, "förbättrad för hand"

Registerallokering:
`R0: from`, ersätter [R7,#12]
`R1: to` , ersätter [R7,#8]
`R2: size` , ersätter [R7,#4]
`R3:` temporär
`R4:` temporär

Vi gör dessa substitutioner och kommenterar därefter ut de instruktioner som då blir överflödiga...

```
memcpy:
memcpy_prolog:
      PUSH  {R7}
      SUB   SP,SP,#20
      MOV   R7,SP
      STR   R0,[R7,#12]
      STR   R1,[R7,#8]
      STR   R2,[R7,#4]
memcpy_1:
      LDR   R3,[R7,#4]
      CMP   R3,#0
      BEQ   memcpy_epilog
memcpy_2:
      LDR   R3,[R7,#4]
      SUB   R3,R3,#1
      STR   R3,[R7,#4]
      LDR   R2,[R7,#8]
      LDR   R3,[R7,#4]
      ADD   R3,R3,R2
      LDR   R1,[R7,#12]
      LDR   R2,[R7,#4]
      ADD   R2,R2,R1
      LDRB  R2,[R2]
      STRB  R2,[R3]
      B     memcpy_1
memcpy_epilog:
      ADD   SP,SP,#20
      POP   {R7}
      BX    lr
```

```
memcpy:
memcpy_prolog:
      PUSH  {R4,LR}
@     SUB   SP,SP,#20
@     MOV   R7,SP
@     STR   R0,[R7,#12]
@     STR   R1,[R7,#8]
@     STR   R2,[R7,#4]
memcpy_1:
@     LDR   R3,[R7,#4]
      CMP   R2,#0
      BEQ   memcpy_epilog
memcpy_2:
@     LDR   R3,[R7,#4]
      SUB   R3,R3,#1
@     STR   R3,[R7,#4]
@     LDR   R2,[R7,#8]
@     LDR   R3,[R7,#4]
      MOV   R3,R0
      ADD   R3,R3,R2
      MOV   R4,R1
      ADD   R4,R4,R2
@     ADD   R3,R3,R2
@     LDR   R1,[R7,#12]
@     LDR   R2,[R7,#4]
@     ADD   R2,R2,R1
      LDRB  R3,[R3]
      STRB  R3,[R4]
      B     memcpy_1
memcpy_epilog:
@     ADD   SP,SP,#20
      POP   {R4,PC}
@     BX    lr
```

Pekare och deras användning, programmeringsuppgifter *eller* kortare frågor.

Pekare

- Pekarens värde är en adress.
- Pekarens typ berättar hur man tolkar bitarna som finns på adressen.

Vi hämtar värdet som ligger på adressen som ligger i p.

```
// array av chars
char str[] = "abc";

// p pekare till char
char* p = str; // == &str[0] == &(str[0])

*p; // värdet p pekar på är 'a'

*p = 'b';
```

```
MOV R0, #'b'
LDR  R1, p  // r1 <- &str
STRB R0, [R1] - skriv till *p
```

```
LDR  R0, =str
LDR  R1, =p
STR  r0, [R1]

LDR  R0, p
LDRB R0, [R0] - läs *p
```

7

Absolutadressering

```
0x40011000                  // ett hexadecimalt tal
(unsigned char*) 0x40011000 // en unsigned char pekare som pekar på adress 0x40011004
*((unsigned char*) 0x40011000)       // dereferens av pekaren

// läser från 0x40011000
unsigned char value = *((unsigned char*) 0x40011000);

// skriver till 0x40011004
*((unsigned char*) 0x40011004) = value;
```

```
/*
  memcpy.c
  C-library function "memcpy"
*/
#         <string.h>
void *memcpy(void *dst, void *src, size_t size)
{
  char *d, char *s, size_t n;
  if (size <= 0)
    return(dst);
  s = (char *) src;
  d = (char *) dst;
  if (s <= d && s + (size - 1) >= d) {
  /* Overlap, must copy right-to-left */
    s += size - 1;
    d += size - 1;
    for (n = size; n > 0; n--)
      *d-- = *s--;
  }else
    for (n = size; n > 0; n--)
      *d++ = *s++;
  return(dst);
}
```

Assemblerprogrammering...

**Att översätta enklare C-kod till assemblerspråk, med kompilatorkonventioner.
Eller från en annan specifikation, text eller flödesdiagram.**

1.7.10. Funktionen `int g( int )` är definierad. Visa hur följande funktion kan kodas i assemblerspråk:

```
int f( int val )
{
    int i;
    int bits = 0;

    for( i=0 ; i< val; i++ )
    {
        bits = bits | g(i);
    }
    return bits;
}
```

```
@ Registerallokering:
@ R0, parameter och returvärde
@ R4 ”i”
@ R5 ”bits”
@ R6 ”val” spill från R0
f:
PUSH            {R4,R5,R6,LR}
@ 'prolog'
        MOV             R6,R0   @ spillregister R6
        MOV             R5,#0           @ bits = 0;
@ 'uttryck 1'
        MOV             R4,#0   @ i = 0;
@ 'For_continue' - 'uttryck 2'
.L1:
        CMP             R4,R6   @ i - val
        BGE             .L2             @ i < val, komplementvillkor
@ 'satser'
        MOV             R0,R4
        BL              g                       @ g(i);
        ORR             R5,R5,R0                @ bits = bits | g(i);
@ 'uttryck 3'
        ADD             R4,R4,#1                @ i++;
        B               .L1
@ 'For_Break'
.L2:
        MOV             R0,R5   @ ”bits” -> R0 (returvärde)
        POP             {R4,R5,R6,PC}
```

Utformning av skriftlig tentamen (max 50 poäng):

Uppgifter som är direkt relaterade till laborationerna 2-4 kan utgöra 15-25 poäng

Uppgiftstyperna beskrivna som laborationsuppgifter

Assemblerprogrammering, kodgenerering och kodningskonventioner (10-20 poäng):
Typiskt att översätta ett C-program till assemblerkod med rätt kompilatorkonventioner

Uppgiftstyperna beskrivna under lektioner – kompletterade med ”Exempelsamling” på hemsidan

Pekare (5-10 poäng)
programmeringsuppgift *eller* en rad kortare uppgifter av frågekaraktär.

Maskinorienterad programmering i C (10-15 poäng)
En mer omfattande programmeringsuppgift *och/eller* en rad kortare uppgifter av frågekaraktär.

Exempel på programmeringsuppgifter återfinns i åtskilliga äldre tentamina. Uppgifter med frågekaraktär har behandlats på föreläsningar och/eller övningar och återfinns i presentations-materialet.